

УДК 316.4

Балакірєва О.М., канд. соціол. наук, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,

Бондар Т.В., канд. соціол. наук, ГО «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка»,

Дмитрук Д.А., канд. соціол. наук, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ «ВАША ДУМКА: НОВИЙ РІК – ГРУДЕНЬ 2015 Р.»¹

За результатами загальнонаціонального опитування населення України, представлено динаміку суспільних настроїв стосовно матеріального становища, становища країни у цілому, планів і настроїв щодо зустрічі Нового року та підсумків 2015 р.

***Ключові слова:** матеріальне становище, становище країни, настрої щодо зустрічі Нового року.*

• Як прожили 2015 рік?

Більшість громадян України (64%) негативно оцінюють зміни власного матеріального становища, які сталися з ними та їхніми родинами у 2015 р. Порівняно з минулим роком частка негативних оцінок покращилася, вона зменшилась на 11%, але все ще залишається майже вдвічі більшою за показники 2005–2007 рр.

Чисельність тих, хто зміг поліпшити протягом 2015 р. своє матеріальне становище, дорівнює тільки 7%, що є кращим за минулорічний показник (3%), однак втричі меншим, ніж у 2005–2007 рр., та вдвічі гіршим, ніж у 2012 р. (рис. 1).

Водночас 28% опитаних впевнені в тому, що у минулому році не було як позитивних, так і негативних змін щодо їхнього добробуту (табл. 1).

При оцінці наслідків року для країни респонденти висловлювали скептичні настрої: 74% вважають, що у 2015 р. становище країни погіршилося, тільки 5% дотримуються думки, що відбулися зміни на краще (табл. 2). Якщо порівняти показники у динаміці, то найбільш невдалим для країни за останнє десятиріччя вважається 2014 р. (рис. 2)

¹ За результатами загальнонаціонального опитування населення України, проведеного ГО «Центр «Соціальний моніторинг» спільно з ГО «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка» з 9 по 16 грудня 2015 р. в усіх областях держави (у Донецькій і Луганській областях опитування проводилося на території, що контролюється офіційною владою країни) та м. Києві. Вибіркова сукупність дослідження репрезентує доросле населення України за основними соціально-демографічними ознаками. Метод опитування – індивідуальне інтерв'ю («віч-на-віч») за місцем проживання респондента (на дому). Усього опитано 2102 респонденти. Стандартні відхилення при достовірних 95% і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,31–2,18%.

Таблиця 1

Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Як змінилося за останній рік Ваше матеріальне становище (матеріальне становище Вашої сім'ї)?», %

	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.
Поліпшилося («Значно поліпшилося» + «Дещо поліпшилося»)	24	17	23	12	3	7
Не змінилося	47	53	48	49	21	28
Погіршилося («Дещо погіршилося» + «Значно погіршилося»)	28	27	27	37	73	64
Важко відповісти	1	3	2	2	3	1

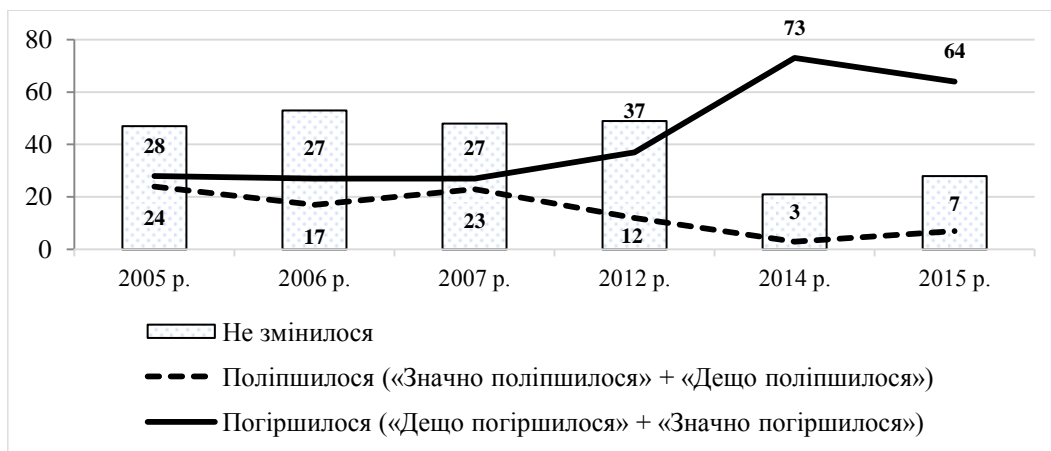

Рис. 1. Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Як змінилося за останній рік Ваше матеріальне становище (матеріальне становище Вашої сім'ї)?», %

Таблиця 2

Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Як, на Вашу думку, змінилося за останній рік становище країни в цілому?», %

	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.
Поліпшилося («Значно поліпшилося» + «Дещо поліпшилося»)	17	11	13	10	3	5
Не змінилося	28	44	37	46	8	18
Погіршилося («Дещо погіршилося» + «Значно погіршилося»)	52	42	46	38	87	74
Важко відповісти	3	3	4	5	3	3

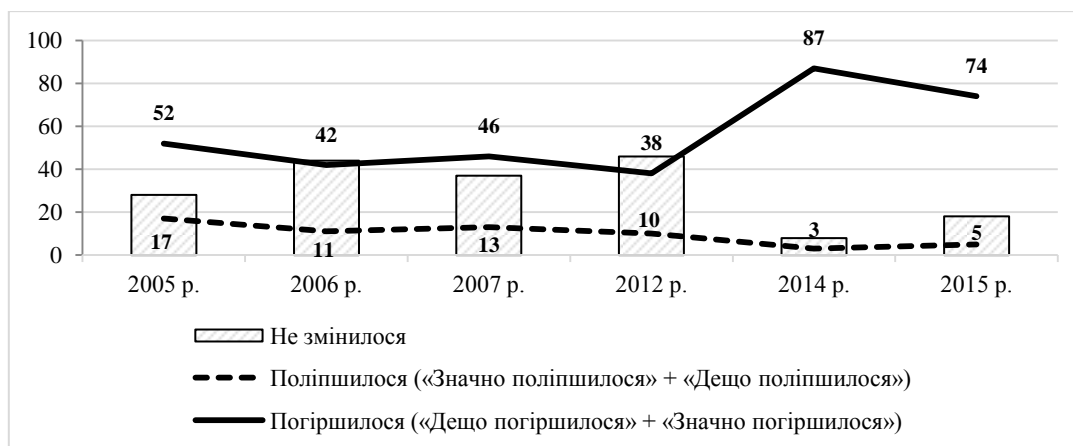

Рис. 2. Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Як, на Вашу думку, змінилося за останній рік становище країни в цілому?», %

Традиційно, наприкінці року інтерв'юери ГО «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка» та ГО «Центр «Соціальний моніторинг» пропонують респондентам поділитися своїми міркуваннями щодо задоволеності їхнім життям і сподіваннями на наступний рік.

Зазвичай, значна частка опитаних оцінює своє життя рівною мірою (як задоволені, так і не задоволені). Так, і у 2015 р. таку відповідь обрала майже половина з усіх опитаних (49%), що і зробило її найпоширенішою (табл. 3). Про розчарованість життям у прожитому році зазначили 31% опитаних. Противагу їм становили лише 17% респондентів, які задоволені станом власних справ (табл. 3, рис. 3).

Таблиця 3

Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Наскільки Ви задоволені тим, як складалося Ваше життя у році, що минає?», %

	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.
Не задоволені («Зовсім не задоволені» + «Скоріше, не задоволені»)	37	25	28	39	31	46	31
Рівною мірою як задоволені, так і не задоволені	39	49	43	39	43	37	49
Задоволені («Скоріше, задоволені» + «Повністю задоволені»)	22	25	27	21	22	13	17
Важко відповісти	2	1	2	1	3	4	3

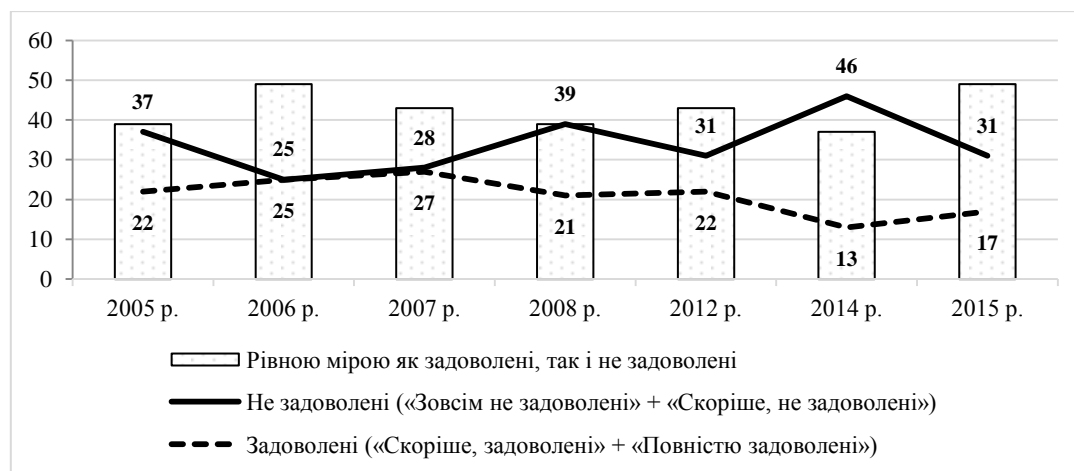

Рис. 3. Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Наскільки Ви задоволені тим, як складалося Ваше життя у році, що минає?», %

Аналіз відповідей за останні 10 років показує, що лише у 2006 та 2007 роках серед українців були однаковими частки незадоволених та задоволених. У кризовий 2008 р. стрімко збільшилася частка незадоволених, вона зменшилася тільки у 2012 р. У 2014 р. ми спостерігали найнижчі оцінки, сьогоднішні оцінки є дуже схожими на ті, що були у 2008 р.

• **З яким настроєм Україна зустрічатиме Новий 2016 рік?**

Незважаючи на песимістичні настрої щодо попередніх запитань, більшість населення країни не втрачає оптимізму та вважає, що у майбутньому році життя не погіршиться (36%) або ж зміниться на краще (42%) (табл. 4). Якщо минулого року 31% опитаних вважали, що життя погіршиться, то сьогодні таких вдвічі менше (13%) (рис. 4).

Таблиця 4

Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Незабаром Новий рік. З якими настроями Ви зустрічаєте його?», %

Настрої та сподівання на Новий...	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.
	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2013 рік	2015 рік	2016 рік
Життя покращиться («Вважаю, що моє життя докорінно зміниться на краще» + «Вважаю, що моє життя трохи покращиться»)	55	48	51	22	48	34	42
Вважаю, що моє життя істотно не зміниться	32	34	37	39	35	27	36
Життя погіршиться («Вважаю, що моє життя трохи погіршиться» + «Вважаю, що моє життя значно погіршиться»)	8	11	9	30	10	31	14
Важко відповісти	5	7	3	9	6	8	9

Рис. 4. Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Незабаром Новий рік. З якими настроями Ви зустрічаєте його?», %

• Де і з ким зустрічатимемо Новий Рік?

Святкування Нового року вдома продовжує залишатися незмінною традицією більшості населення країни, цього року таких серед опитаних 81%. Планують святкувати у гостях 13% респондентів, у ресторанах, барах та кафе – незначна частка опитаних (2%) та на центральних площах свого міста (села) – 2%. Найменше людей планують святкувати на курорті України та за кордоном (табл. 5).

Таблиця 5

Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Де Ви плануєте зустріти Новий рік?», %

	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.
Вдома, в колі сім'ї, друзів	79	78	80	77	85	81
У гостях у друзів, знайомих, родичів	12	13	14	14	10	13
У ресторані, кафе, барі, нічному клубі	5	4	2	3	1	2
На центральній площі Вашого міста, села (там, де стоїть новорічна ялинка)	1	2	2	2	1	2
На курорті, на базі відпочинку в Україні	1	1	1	1	0,6	1
За кордоном	1	1	0,3	1	0,3	1
Інше	1	1	2	2	1	2

• Скільки грошей планують витратити українці на новорічні подарунки та святкування Нового року?

Переважає кількість опитаних планують витратити на подарунки від 501 до 1000 грн (15,9%). Варто підкреслити, що порівняно велика група респондентів (15,4%) взагалі не планують нічого дарувати, багато людей також вважають, що необхідно робити недорогі презенти

ціною до 100 грн. Утім, значна частина опитаних (10,2%) ще не визначилася з остаточною сумою витрат і тому не виключено, що у день свята цей розподіл може змінитися. У середньому сума витрат на подарунки серед усіх респондентів, які дали змістовну відповідь становить 649 грн. У доларовому еквіваленті витрати на подарунки в середньому становитимуть 29 дол., що є найменшим показником за останні 10 років (табл. 6).

Таблиця 6

Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Скільки, приблизно, Ви плануєте витратити на подарунки рідним, друзям, знайомим на Новий рік?», %

	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.
Не планую витратити	3	3	5	6	9	15
До 50 грн	11	13	7	2	3	1
51–100 грн	21	21	17	8	6	4
101–200 грн	23	22	21	16	12	8
201–500 грн	23	23	23	33	31	29
501–1000 грн	8	7	9	18	16	20
1001–2000 грн.	3	4	3	7	5	10
2001 грн та більше			2	2	2	3
Відмова від відповіді	8	10	14	9	16	10
Середня сума витрат (обраховано для тих, хто дав змістовну відповідь) грн	300	371	422	590	540	649
Курс дол. у грудні	5,05	5,05	7,79	7,99	15,77	22,66
Середня сума витрат у дол.	59	73	54	74	34	29

Респонденти планують витратити на «новорічний стіл» більшу суму грошей, ніж на подарунки. Так само, як і з подарунками, чимала кількість респондентів (10%) на момент проведення опитування ще не вирішили, яким буде «новорічний стіл» і не знали, скільки на нього витратять. У середньому українці планують витратити на «новорічний стіл» 1598 грн. (табл. 7).

Таблиця 7

Динаміка розподілу відповідей респондентів на запитання: «Скільки приблизно коштів Ви плануєте витратити на прикраси для свята та «новорічний стіл»?», %

	2012 р.	2014 р.	2015 р.
Не планую витратити	2	4	2
До 100 грн	3	7	1
101–300 грн	12	20	6
301–500 грн	16	19	11
501–1000 грн	29	20	26
1001–2000 грн	20	9	25
2001 грн та більше	11	4	17
Важко відповісти	9	16	10
Середня сума витрат (обраховано для тих, хто дав змістовну відповідь) грн	1268	741	1598
Курс дол. у грудні	7,99	15,77	22,66
Середня сума витрат у дол.	159	47	71

Висновки. Переважна кількість респондентів (64%) вважають, що в 2015 р. їхнє матеріальне становище погіршилося. Так само у суспільстві превалює думка, що в останньому році погіршилося становище України в цілому (74% респондентів).

Більшість опитаних громадян (31%) не задоволені тим, як склалося їхнє життя у 2015 р. Значна кількість респондентів (49%) одночасно і задоволені, і не задоволені станом своїх справ.

Більшість опитаних (42%) очікує, що в майбутньому році їхнє життя покращиться або ж не зміниться (36%), погіршиться – тільки 14%, що порівняно з минулорічним показником (31%) є вдвічі меншим.

Переважає кількість респондентів (81%) планують зустріти Новий рік вдома, у колі сім'ї та друзів, у гостях у родичів і знайомих – 13%.

На купівлю продуктів до «новорічного столу» та прикраси для свята респонденти в середньому планують витратити 1598 грн.

Менші суми люди планують витратити на подарунки для своїх близьких – в середньому 649 грн.

Отримано 24.12.15

*Балакирева О.Н., канд. социол. наук, заведомою мониторинговых исследований социально-экономических трансформаций ГУ «Институт экономики и прогнозирования НАН Украины»,
Бондар Т.В., канд. социол. наук, директор ОО «Украинский институт социальных исследований имени Александра Яременко»,*

Дмитрук Д.А., канд. социол. наук, научный сотрудник отдела мониторинговых исследований социально-экономических трансформаций ГУ «Институт экономики и прогнозирования НАН Украины» (Киев)

РЕЗУЛЬТАТЫ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ «ВАШЕ МНЕНИЕ: НОВЫЙ ГОД – ДЕКАБРЬ 2015 г.»

По результатам общенационального опроса населения Украины, представлена динамика общественных настроений относительно материального положения, положения страны в целом, планов и настроений по поводу встречи Нового года и итогов 2015 г.

Ключевые слова: материальное положение, положение страны, настроения по поводу встречи Нового года.

*Balakireva O.M., PhD. (Sociology), head of department for monitoring research of social and economic transformation, Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences,
Bondar T.V., PhD. (Sociology), Ukrainian Institute for Social Research after Olexandr Yaremenko,
Dmytruk D.A., PhD. (Sociology), Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences, Social Monitoring Center*

THE RESULTS OF SOCIOLOGICAL RESEARCH «YOUR OPINION: NEW YEAR – DECEMBER 2015»

According to the results of the nationwide survey of the Ukrainian population, paper presents the dynamics of public attitudes towards the financial position, situation in the country as a whole, the state of affairs, plans for the New Year and the 2015 years' results

Keywords: financial position, situation in the country, attitudes of the population, plans for the New Year.